

О. С. Арутюнян,
методист комунального позашкільного
навчального закладу «Кіровоградський обласний
центр дитячої та юнацької творчості»,
голова Ради євроклубів Кіровоградщини

МИ – ЄВРОПЕЙЦІ: РЕАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ *(урок-спілкування для учнів 10-11 класів)*

Мета та завдання: поглиблення знань учнів про Європейський Союз; формування в учнів європейських цінностей, розуміння основних принципів толерантності, міжкультурного діалогу, демократичних перетворень та поваги до верховенства права; виховання поваги до національних, культурних надбань та української ідентичності в родині європейських народів; розвиток громадянської позиції та причетності до європейських цінностей.

Обладнання: Державний Прапор України, Державний Герб України, Прапор Євросоюзу; карта Європи та України; музичні записи Державного Гімну України та Євросоюзу; аркуші паперу, маркери.

Хід уроку

Учитель. Нідерланди - остання країна-член ЄС, яка 30 травня 2017 року ратифікувала Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. Процедурно відповідні ратифікаційні грамоти тепер передадуть на підпис королеві Нідерландів.

На тепер Угоду про асоціацію України та ЄС ратифікували всі члени Євросоюзу.

Віце-прем'єр України з питань євроінтеграції Іванна Климпуш-Цинцадзе у соцмережі Facebook зазначила, що після передачі ратифікаційних документів до Брюсселя асоціація Україна-ЄС «буде затверджена Радою ЄС і угода почне діяти в повному обсязі, а не в режимі тимчасового застосування, як колись».

Учитель. Сучасний світ є полем розмаїття культур, міжнаціональних інтересів, співдружністю народів у багатоетнічному суспільстві. Важливо, щоб у сучасному світі відбувався міжкультурний діалог, рівноправним учасником якого є Україна. Одним із таких шляхів є знання традицій, культури, історії інших країн.

Діалог учителя з учнями:

- Усім знайомий вислів: «І чужому навчайтесь, і свого не цурайтесь».
- Хто є автором цих відомих рядків? (Т.Г. Шевченко).
- Як ви розумієте цей вислів?

(Серед низки учнівських відповідей необхідно зосередити увагу на таких: для успішного розвитку України, її процвітання необхідно сумлінно працювати, любити Батьківщину, знати та поважати історико-культурні особливості держав-сусідів; вивчати досвід розбудови громадянського суспільства; український народ з його культурною спадщиною, гуманістичною ментальністю достойний зайняти гідне місце в Європі).

Історична довідка. Євроінтеграція України – це інтеграція в європейські організаційні структури: Європейський Союз, Шенгенська угода, Рада Європи тощо. Україна вже є повноправним членом багатьох загальноєвропейських організацій. Наприклад, у Раді Європи – Парламентській асамблеї Ради Європи,

Комітеті глав урядів Ради Європи. Є членом Організації з безпеки та співробітництва у Європі (ОБСЄ) й низки інших європейських організацій.

Європейський Союз – економічний та політичний союз держав-членів Європейських Спільнот, створений згідно з Договором про Європейський Союз (Маастрихтський Трактат), який підписаний у лютому 1992 року і чинний із листопада 1993 року.

Метою ЄС є створення умов вільного пересування в його межах товарів, послуг, капіталів та робочої сили.

Серед інституцій ЄС є Європейська комісія, Рада Європейського Союзу, Європейська рада, Суд Європейського Союзу, Європейський центральний банк, Європейський суд аудиторів та Європейський парламент. Парламент обирається на п'ять років громадянами Європейського Союзу. ЄС є повноправним членом Організації Об'єднаних Націй, Світової організації торгівлі.

Основою міжнародної інтеграції є насамперед відповідний рівень економічного розвитку. Членом Євросоюзу має право стати будь-яка європейська держава, що дотримується демократичних принципів суспільного устрою: «принципи свободи, демократії, пошани прав людини і основних свобод, а також принцип правової держави» (ст. 6, ст. 49 Договорів про Європейський Союз).

Для вступу в ЄС існують жорсткі «Копенгагенські критерії», відповідно до яких потенційна країна-член зобов'язана:

- забезпечити стабільність інститутів, що гарантують демократію;
- володіти ринковою економікою і здатністю справлятися з тиском конкуренції ринковими способами в рамках Союзу;
- прийняти загальні правила, стандарти і політику, складові основи законодавства ЄС;
- мати юридичні та адміністративні структури, що сприяють прийняттю і впровадженню європейського права.

Початком європейської інтеграції вважається 9 травня 1950 року – підписання Декларації Роберта Шумана, яка пропонувала створити організацію, що контролюватиме видобування вугілля та виробництво сталі у ФРН та Франції.

План Шумана та Моне був реалізований 18 квітня 1951 року підписанням Паризького Договору про створення Європейського Співтовариства Вугілля і Сталі. Членами нової організації стали Франція, ФРН, Італія, Голандія, Бельгія та Люксембург.

На початку 70-х років розпочався процес розширення Європейського Співтовариства: з 1 січня 1973 р. до його складу ввійшли Велика Британія, Данія, Ірландія, з 1 січня 1981 р. – Греція, з 1 січня 1986 р. – Іспанія та Португалія.

7 лютого 1992 року у м. Маастрихті (Нідерланди) було підписано Договір про Європейський Союз, який набув чинності 1 листопада 1993 року.

До складу Євросоюзу продовжували долучатись країни Європи: з 1 січня 1995 р. – Фінляндія, Австрія та Швеція; з 1 травня 2004 р. – Польща, Угорщина,

Чеська Республіка, Словаччина, Словенія, Кіпр, Мальта, Естонія, Литва, Латвія; з 1 січня 2007 р. – Болгарія і Румунія; з 1 липня 2013 р. – Хорватія.

Сьогодні до Європейського Союзу входить 28 європейських держав з населенням понад 505 млн. У ЄС запроваджується єдина валюта – євро. Столицею Європейського Союзу є Брюссель.

Робота з географічною картою Європи.

Завдання для учнів: скориставшись картою Європи, визначити географічне положення країн-членів Європейського Союзу та їх столиці.

Учень. Для вступу до складу Європейського Союзу необхідний досить високий рівень економічного розвитку і здійснення правової реформи. Потрібно привести внутрішнє законодавство держави-кандидата у відповідність з нормами права Європейського Союзу.

Учитель. Зважаючи на зазначені вище вимоги, держави, що претендують на членство у ЄС умовно поділяються на країни-кандидати, які подали заявки до вступу в ЄС: Ісландія, Македонія, Сербія, Туреччина, Чорногорія, Албанія. А також країни, які розцінюються ЄС як потенційні кандидати, але ще не подали заявку на членство: Боснія, Герцеговина, Косово.

Учень. Сьогодні країни усього світу дивляться на нас, сподіваючись, що наш незламний дух реалізується в конкретних справах, які підвищують авторитет і значення України у світі.

Учитель. Ми повинні діяти, як європейці: послідовно та наполегливо впроваджувати європейські стандарти життя, втілювати європейські цінності у нашій державі.

Адже географічно Україна є центром Європи.

Україна – єдина країна Європи, яка має спільний кордон із сімома країнами-сусідами.

Робота з географічною картою Європи та України.

Завдання для учнів:

- скориставшись географічною картою України та Європи, визначте географічний центр Європи (*с. Ділове Рахівського району Закарпатської області*).

- визначте країни, з якими межує Україна. Які з них є членами ЄС? (*Російська Федерація, Республіка Білорусь, Польська Республіка (ЄС), Словацька Республіка (ЄС), Угорщина (ЄС), Румунія (ЄС), Республіка Молдова*).

Учитель. - Окрім сусідніх держав вздовж кордону по суші, є ще сусіди морем. Південну частину омивають води Чорного і Азовського морів.

- Назвіть ці країни. (*Учні показують на карті Туреччину, Болгарію (ЄС), Грузію*).

Учитель. Молдова та Грузія – країни, що підписали Угоду про Асоціацію з ЄС, як і наша Україна.

Інформаційна довідка. Угода про асоціацію між Україною та ЄС є вагомим подієм в історії незалежної України. Угода про асоціацію між Євросоюзом і Україною пропонує нову перспективу співпраці в усіх аспектах: від торгівлі до сфери наукових досліджень, від захисту довкілля до освіти, від енергетики до мобільності людей.

Договір дозволить: реформувати соціальні інститути, що є гарантами демократії, верховенства права, свободи слова; здійснювати адміністративно-територіальну реформу з наданням більшої самостійності місцевим органам влади; розвивати ринкову економіку та конкурентоспроможність українських товаровиробників; забезпечити зону вільної торгівлі між Україною і державами Євросоюзу; впроваджувати безвізовий режим із країнами ЄС; розбудовувати громадянське суспільство, а саме активну роль громадян у розвитку свого міста, селища; розвивати заходи щодо збереження екологічного клімату нашої країни та її енергоносіїв; координувати боротьбу з організованою злочинністю, незаконною міграцією, наркобізнесом.

Угода про Асоціацією відкрила можливості для зближення України з ЄС.

Сьогодні вже існують основні напрямки співробітництва між Україною та ЄС:

1. У напрямку енергетики – це співробітництво у сфері відновлювальної енергетики та енергоефективності; розвиток інфраструктури транспортування енергоресурсів, особливо транзит газу, ядерна безпека.

2. У напрямку торгівлі та інвестицій – це впровадження міжнародних стандартів у виробництво товарів, залучення інвестицій у виробництво, захист прав інтелектуальної власності та захист прав споживачів.

3. У напрямку юстиції і внутрішніх справ – це посилення сучасного розвитку у діяльності кордонів, питання міграції, судова реформа, боротьба з організованою злочинністю у всіх її формах, розширення ЄС, включаючи питання віз.

4. У напрямку охорони навколишнього середовища – упровадження Кіотського протоколу та вирішення проблем, пов'язаних з погіршенням екологічної ситуації на Дунаї та на Чорному морі, у тому числі очищення стічних вод.

5. Співробітництво у транспортній сфері включатиме подальшу інтеграцію української транспортної інфраструктури, зокрема портів, з європейською транспортною мережею.

Учень. Угода про Асоціацією засвідчила наміри нашої країни формувати та розвивати європейські цінності – це мир і свобода, толерантність і повага людської гідності, рівність і демократія, справедливість і відсутність дискримінації, повага до верховенства права і дотримання прав людини.

Сьогодні великого значення набуває міжкультурний діалог – шлях, на якому шукаються способи спільних рішень, розвитку співпраці, обміну та партнерства. Це діалог культур та традицій, толерантна взаємодія між людьми різних соціальних, етнічних та вікових груп.

Толерантність – повага, сприйняття та розуміння різноманіття культур нашого світу, форм самовираження та самовиявлення людської особистості і, передусім, активна позиція, що формується на основі визнання прав і свобод людини та сприяє культурі миру.

Толерантність – це єдність у різноманітті. Цей принцип став пріоритетним для всіх країн-членів ЄС.

Учитель. Євросоюз – союз незалежних демократичних країн має свій прапор та гімн (*звучить уривок «Ода до радості» з 9 симфонії Л.Бетховена – гімн ЄС*).

Прапор Євросоюзу та Ради Європи – синє полотнище з 12 жовтими зірками, які утворюють коло посередині. На тлі блакитного неба зірки символізують народи Європи в колі (знак єдності). Число зірок є незмінним, рівним дванадцяти. Це число символізує досконалість і повноту.

Вправа «Мовна розминка».

- Кожна країна-член ЄС має свою державну мову. Наразі, 24 мови рівноправно використовуються та визнані офіційними мовами Європейського Союзу.

Завдання для команд. Учні об'єднуються в команди. Кожна команда отримує картки, на яких написані іноземними мовами слова: «доброго дня», «так», «ні», «будь ласка», «дякую». Необхідно визначити, до якої мови вони належать.

а....ська	Hello	Yes	No	Please	Thank you
д....ка	Hej	Ja	Nej	Ma jegbedeom	Tak for det
ф....ка	Hei	Kylla	Ei	Ole hyva	Kutos
ф.....ка	Salut	Oui	Non	Silvous plait	Merci
г....ка	Yasoo	Nai	Ochi	Parakalo	Eucharisto
і.....ка	Hola	Si	No	Por favor	Gracias
н.....ка	Hallo	Ja	Nee	Alsjeblieft	Dank je wel
н.....ка	Hallo	Ja	Nein	Bitte	Danke
п.....ська	Ola	Sim	Nao	Por favor	Obrigada
ш....ка	Hej	Ja	Nej	Tack	Tack
і.....ка	Ciao	Si	No	Per Favore	Grazie
п....ка	Czesc	Так	Nie	Proszie	Dziekuje

Вправа «Казка мого дитинства».

- В дитинстві кожен з вас любив слухати, а згодом читати казки. Казка – це народна мудрість, що має повчальний характер.

Завдання для команд. Кожна команда отримує картки, на яких подається фрагмент казки. Учням необхідно назвати твір, автора та країну, яку він представляє.

(Фрагменти казок із зазначенням їх авторів та країн, які вони представляють можна переглянути та завантажити на веб-сайті науково-методичної лабораторії виховної роботи і формування культури здоров'я КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського» (<http://koippo414.at.ua>)).

Вправа «Страви європейських країн».

- Кожна держава має свої особливості народної кухні та традиційні страви, які стали своєрідними візитками країн.

Завдання для команд. Кожна команда отримує картки, на яких вказані назви країн та їх традиційні страви. Необхідно скласти картки попарно з урахуванням відповідності країни та її страви.

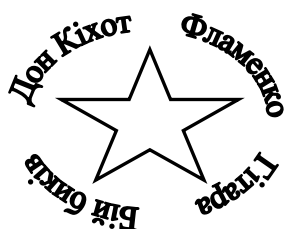
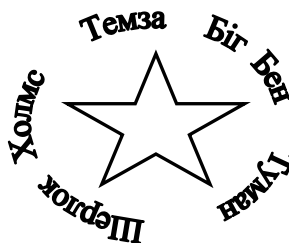
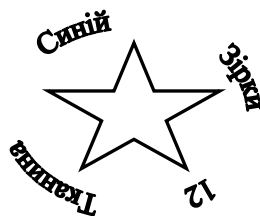
УКРАЇНА	БОРЩ
УГОРЩИНА	ГУЛЯШ
ПОЛЬЩА	БІГОС
ІТАЛІЯ	ПІЦА

ЧЕХІЯ	КНЕДЛИКИ
ІСПАНІЯ	ПАЕЛЬЯ
ФРАНЦІЯ	СЛИМАКИ
БЕЛЬГІЯ	КАРТОПЛЯ ФРІ
НІМЕЧЧИНА	КАРТОПЛЯНИЙ САЛАТ
АНГЛІЯ	ЧАЙЗ МОЛОКОМ
НІДЕРЛАНДИ	СИР
ЛИТВА	ЦЕПЕЛІНИ
КІПР	ГОЛУБЦІ У ВИНОГРАДНОМУ ЛИСТІ

Вправа «Пізнаємо Європу»

Завдання для команд. Один представник команди зачитує слова, що розташовані на картках навколо зірки, а всі члени команди мають 1 хвилину, щоб назвати іменник, який пов'язаний з цими словами.

Усі слова пов'язані з назвами країн, міст та регіонів Європейського Союзу та його функціонуванням.

Учитель. Усього на території Європи розташовано 45 незалежних країн, економіка і культура яких тісно пов'язані. Україна, маючи великий природний, економічний, культурний, інтелектуальний потенціал, спроможна посісти належне місце серед народів Європи і світу в цілому.

Кожен повинен пам'ятати, що настав час, коли все залежить від спільної взаємодії та співпраці громадян держави Україна – дорослих і молоді.

Майбутнє залежить від кожного з нас!

Список використаних джерел

1. Сіденко В. Розширення Європейського союзу на схід: наслідки для України / В. Сіденко // Національна безпека та оборона. – 2009. – № 9. – С. 25-29.

2. Сльозко О. Європейський вибір України в контексті інтеграції в ЄС / О. Сльозко // Україна у світовому економічному просторі / Ін -т економіки упр. та госп. права. – К. : Таксон. – 2008. – 246 с. – С. 63-81.

3. Фіалко А. Проблеми і перспективи інтеграції України до ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vwww.ucers.org.ua/ua/> .

4. Хто є хто в Європейському Союзі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.europa.eu.int/comm/igc2000/dialogue/info/offdoc> .